UNIVERSIDADE DA CORUÑA

Guía Docente			
Datos Identificativos			2021/22
Asignatura (*)	Socioloxía da educación	Código	615G01210
Titulación	Grao en Socioloxia		

Descriptores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuadrimestre	Segundo	Obrigatoria	6

Idioma	CastelánGalego		
Modalidade docente	Presencial		
Prerrequisitos			
Departamento	Socioloxía e Ciencias da Comunicación		
Coordinación	Lamela Viera, Maria del Carmen	Correo electrónico	carmen.lamela@udc.es
Profesorado	Lamela Viera, Maria del Carmen Tarrío Maneiro, Ángela Estefanía	Correo electrónico	carmen.lamela@udc.es estefania.tarrio.maneiro@udc.es
Web			
Descrición xeral	A materia de Socioloxía da Educación trata o feito social, histórico, político e cultural da educación. A educación non pode ser estudada coma un feito social illado, senón que se trata dun complexo fenómeno atravesado por cuestións tan amplas como poden ser a economía, a clase social, o xénero, a etnia, o poder, a diversidade cultural, a familia, a estratificación social, a desigualdade, os ideais pedagóxicos, as políticas educativas, etc. Por todo isto é preciso abordar a súa comprensión dun xeito holístico e sen esquecer as múltiples relacións e interaccións entre os niveis micro e macro sociolóxicos. Para coñecer e analizar en profundidade estes temas, durante o desenvolvemento da materia formarase ao alumnado nos principais paradigmas teóricos da socioloxía clásica e contemporánea vencellados coa educación formal e tamén con contextos/articulacións informais: analizarararemos criticamente o papel tradicional da escola como un axente e dispositivo socializador, reflexionaremos sobre as súas funcións e as súas posibles alternativas, e discutiremos as relacións entre a educación e a economía, a estratificación, os movementos sociais, a construcción das diferencias sexuais, a diversidade étnica, etc.		

Plan de continxencia	1. Modificacións nos contidos Non se realizarán cambios 2. Metodoloxías *Metodoloxías docentes que se manteñen - Sesión maxistral - Traballo tutelado (computa na avaliación) - Aprendizaxe colaborativa (computa na avaliación) - Atención personalizada 3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado - Correo electrónico: Diariamente. De uso pra facer consultas, solicitar encontros virtuais para resolver dúbidas e facer o seguimento do traballo realizado. ? Moodle: Diariamente. Segundo a necesidade do alumando. Dispoñen de ?foros temáticos asociados aos módulos? da materia, para formular as consultas necesarias. Tamén hai ?foros de actividade específica? para desenvolver as ?Discusións dirixidas?, a través das que se se pon en práctica o desenvolvemento de contidos teóricos da materia. ? Teams: 1 sesión semanal en gran grupo para o avance dos contidos teóricos e 1 sesión semanal de discusión dirixida en grupos (ate 15 persoas) nas franxas horarias que ten asignada a materia no calendario de aulas da facultade. Esta dinámica permite facer un seguimento normalizado e axustado as necesidades da aprendizaxe do alumando para desenvolver o traballo da materia. 4. Modificacións na avaliación Mantense o mesmo sistema de avaliación que no curso presencial *Observacións de avaliación: Mantéñense as mesmas que figuran na guía docente. A proba mixta equivalente ao exame final realizarase a través de Moodle. 5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía - Non se realizarán cambios. Xa dispoñen de todos os materiais de traballo da maneira dixitalizada en Moodle.

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Conocimiento de los componentes básicos de las desigualdades sociales y las diferencias culturales.
A8	Análisis de las transformaciones y evolución de las sociedades contemporáneas.
A9	Análisis de los principales conceptos y generalizaciones sobre la sociedad humana y sus procesos.
A10	Introducción a las teorías sobre el poder, la legitimidad y el Estado. Formas de organización política y su evolución histórica, con especial atención a los sistemas contemporáneos.
A12	Conocimiento de la especie humana a través de la cultura, parentesco y hábitat con especial atención a los pueblos preindustriales.
A19	Capacidades para definir, localizar y contactar la población objeto de integración social.
A20	Capacidades para adecuar los objetivos a los recusos económicos, temporales y humanos.
A21	Capacidades para identificar y medir factores de vulnerabilidad social y procesos conflictivos.
A23	Capacidades en evaluar los costes y beneficios ecológicos y sociales (presentes y futuros).
A25	Habilidades en el desarrollo de las organizaciones (asesoramiento, diseño y gestión de organizaciones e instituciones).
A29	Habilidades para el desarrollo de los recursos humanos en las organizaciones.
A31	Habilidades en implantación y gestión de los servicios sociales.
A32	Capacidades en contribuir al diseño de políticas públicas orientadas a abordar problemas sociales.
A33	Capacidades en reconocer la diversidad de estudiantes y la complejidad del proceso de aprendizaje.

A34	Conocimientos y actitudes de ética profesional.
A35	Actitud crítica frente a las doctrinas y las prácticas sociales.
A36	Actitud de compromiso frente a los problemas sociales y culturales.
B5	Capacidad de gestión de la información.
B10	Habilidades en las relaciones interpersonales.
B12	Trabajo en equipo.
B13	Razonamiento crítico.
B16	Sensibilidad hacia temas medio ambientales.
B18	Creatividad.
B19	Adaptación a nuevas situaciones.
B20	Conocimiento de otras culturas y costumbres.
B24	Habilidades para contextualizar e identificar los actores clave en cada situación.
B25	Capacidades para relacionar los conocimientos de la sociología y de otras disciplinas afines.
B27	Capacidades en reconocer la complejidad de los fenómenos sociales.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, en las lenguas oficiales de la comunidad autónoma.
C4	Desarrollarse para el ejercicio de una ciudadanía abierta, culta, crítica, comprometida, democrática y solidaria, capaz de analizar la realidad, diagnosticar problemas, formular e implantar soluciones basadas en el conocimiento y orientadas al bien común.
C6	Valorar críticamente el conocimiento, la tecnología y la información disponible para resolver los problemas con los que deben enfrentarse.
C7	Asumir como profesional y ciudadano la importancia del aprendizaje a lo largo de la vida.
C8	Valorar la importancia que tiene la investigación, la innovación y el desarrollo tecnológico en el avance socioeconómico y cultural de la sociedad.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Capacidades para tomar e elaborar apuntes propios a partir das explicacións nas aulas e do material das lecturas e videos a empregar para a súa correcta elaboración. Capacidade para traballar con documentos orixinais de información e para elaborar información propia de cara a encamiñar os traballos individualmente e/ou en equipo que teñan por obxecto detectar posibles poboacións obxecto de integración, de intervencións principalmente educativas para paliar ou recuperar a súa vulnerabilidade económica, política, social, ecolóxica, de desigualdade, violencia, etc. Adquisición de habilidades para a xestión de recursos humanos e de organizacións e para traballar en grupo dentro e fóra da aula.	A8 A9 A19 A20 A21 A23 A25 A29 A31 A32 A33	B5 B10 B12 B13 B24 B27	C1
Coñecemento das principais teorías sociolóxicas sobre a sociedade e os seus procesos educativos, sobre os compoñentes básicos das desigualdades sociais e as diferencias culturais e de educación, sobre as transformacións e a evolución das sociedades contemporáneas, sobre o poder, a lexitimidade e o Estado. Comprensión da organización política e institucional da educación dende unha perspectiva sociohistórica, dende o nacemento da sociedade industrial ata os nosos días. Comprensión da variedade e da pluralidade do estudantado e da complexidade do proceso de ensinanza-aprendizaxe.	A1 A8 A9 A10 A12 A33	B20	
Manter unha actitude crítica, creativa, construtiva, científica e dialóxica fronte ás doutrinas e prácticas sociais, así como amosar actitudes de compromiso, diálogo e empatía ante problemas sociais e culturais, atendendo por exemplo ás desigualdades de xénero respecto da educación, ás violencias e tamén ao respeto á ecoloxía e ao medio ambiente. Manter unha actitude de respeto e de escoita activa, e involucrarse no traballo colaborativo, en equipo, flexible e adaptado ás diferentes situacións. Desenvolverse no exercicio dunha cidadanía aberta, atenta, coidadora, activa, crítica, comprometida, democrática e solidaria. Ser capaz de atender, entender, escoitar, debatir, observar, analizar a realidade, facer diagnósticos dalgúns problemas e propoñer solucións baseadas no ben común e nunha ecoloxía plural de saberes.	A35 A36	B5 B12 B13 B16 B18 B19 B25	C4 C6 C7 C8

Respetar, aprender e disfrutar das aportacións dos demais, así como ser capaz de superar os inconvenientes xurdidos a través das aprendizaxes colaborativas como ferramenta elemental dunha ética dialóxica que sexa capaz de manter ao longo do tempo a argumentación das evidencias para defender unha actitude crítica e responsable a nivel profesional e personal.	A34 A35		

Contidos	
Temas	**Subtemas**
Tema 1. Orixes da Socioloxía da Educación.	1. O ser humano como animal simbólico. 2. A educación como un asunto de Estado. 3. Os distintos obxectos de estudo da Socioloxía da Educación. A educación/socialización formal e non formal ou informal.
Tema 2. As liñas mestras da Socioloxía da Educación.	1. Durkheim: o proceso de socialización e o sistema educativo como subsistema social. 2. Marx: As relacións humanas materiais, a estrutura de clases e a súa relación coa educación. 3. Weber: As relacións humanas inmateriais, a dominación e as organizacións educativas.
Tema 3. Os neoclásicos da Socioloxía da Educación.	1. Gramsci (neomarxista) 2. Parsons (estructural-funcionalista)
Tema 4. A Socioloxía da Educación Contemporánea.	1. As teorías da reprodución. 2. As teorías da resistencia. 3. O xénero e a educación. 4. As violencias e a educación. 5. A globalización e o mercado educativo. 6. Experiencias e pedagoxías alternativas.
Tema 5. A Socioloxía da Educación en España e en Galicia.	1. Análisis sociohistórico da Socioloxía da Educación en España. 2. Análisis sociohistórico da Socioloxía da Educación en Galicia.

Planificación				
Metodoloxías / probas	**Competencias**	**Horas presenciais**	**Horas non presenciais / traballo autónomo**	**Horas totais**
Sesión maxistral	A8 A9 A10 A12 A34 A35 A36 B5 B10 B12 B13 B16 B18 B19 B20 B24 B25 B27	24	24	48

Aprendizaxe colaborativa	A21 A23 A25 A29 A32 A33 A34 A35 B5 B10 B12 B13 B18 B19 B24 B27 C4 C7 C8	10	35	45
Traballos tutelados	A1 A8 A9 A10 A12 A21 A34 A35 A36 B5 B10 B13 B18 B19 B20 B24 B25 B27 C1 C4 C8	8	44	52
Atención personalizada		5	0	5
***Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado**				

Metodoloxías	
Metodoloxías	**Descrición**
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución dalgunhas preguntas dirixidas ó estudantado, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar as aprendizaxes dos contidos da asignatura a través do estudo da bibliografía e a confección de apuntes propios polo alumnado.
Aprendizaxe colaborativa	Participación e colaboración de principio a fin en traballos que deberán ser presentados na clase por un grupo ou equipo de traballo conformado por estudantes. As aprendizaxes colaborativas axudan a darlle significación á educación e serven para experienciar academicamente o significado sociolóxico do proceso de cambio socioformativo que se está a desenvolver na actualidade.
Traballos tutelados	Baixo tutela docente durante as clases interactivas presenciais, así como fora da aula como traballo autónomo, os estudantes realizarán en grupo un traballo de análise e aplicación dos conceptos aprendidos relacionados coa socioloxía da educación que se presentará de forma escrita, seguindo instrucións detalladas. Complementarase coa presentación oral dos resultados a final de curso.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Traballos tutelados	Terase en conta a asistencia e a participación do alumnado nas diferentes actividades da materia, de xeito moi especial todas aquelas que conleven a responsabilidade de acadar obxectivos grupais, para o ben común que formará parte da avaliación final de cada persoa. Neste senso, aconséllase ó alumnado propiciar consultas co profesor da asignatura para resolver calqueira dúbida. * Os criterios e a planificación desta guía docente son de carácter orientativo. Considerando a heteroxeneidade do alumnado e segundo o criterio do profesor, poderán ser obxecto dalgunha adaptación se algunha situación específica así o require.

Avaliación			
Metodoloxías	**Competencias**	**Descrición**	**Cualificación**
Traballos tutelados	A1 A8 A9 A10 A12 A21 A34 A35 A36 B5 B10 B13 B18 B19 B20 B24 B25 B27 C1 C4 C8	Baixo tutela docente durante as clases interactivas presenciais, así como fora da aula como traballo autónomo, os estudantes realizarán en grupo un traballo de análise e aplicación dos conceptos aprendidos relacionados coa socioloxía da educación que se presentará de forma escrita, seguindo instrucións detalladas. Complementarase coa presentación oral dos resultados a final de curso. Admítese a posibilidade de presentar traballos individuais.	50

Aprendizaxe colaborativa	A21 A23 A25 A29 A32 A33 A34 A35 B5 B10 B12 B13 B18 B19 B24 B27 C4 C7 C8	A aprendizaxe colaborativa esixe empatía, madurez e responsabilidade individual e colectiva; serve para incrementar as aprendizaxes teórico-experienciais e para activar mecanismos de comportamento en favor da comunidade e dun bo clima social. Formaranse grupos nas clases interactivas para traballar sobre casos prácticos e lecturas asignadas que supoñan o esforzo de interpretar a teoría e chegar a un consenso sobre a mellor resposta ás preguntas e retos expostos en cada exercicio. Aínda que se traballe en grupo, algúns dos resultados das prácticas poderán ser requiridas de forma individualizada.	50

Observacións avaliación
A planificación exposta supón a aplicación dun sistema de avaliación continua. Prevese contemplar traballos sustitutivos non-presenciais optativos para o estudantado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia. Fóra do sistema de avaliación continua, para as avaliacións das convocatorias oficiais, realizarase unha proba mixta sobre os contidos das lecturas asignadas e os debates traballados durante o curso, aos cales se terá acceso a través de Moodle.

Fontes de información

Bibliografía básica	- Althuser, Louis (1985). El aparato ideológico del estado escolar como aparato dominante. Madrid: Narcea - Apple, Michael (1987). Educación y poder. Barcelona: Paidós - Askew, Sue (1991). Los chicos no lloran. El sexismo en educación. Barcelona: Paidós - Assadourian, Erik (2017). Educacion ecosocial: cómo educar frente a la crisis ecológica. Madrid: Fuhem Ecosocial - Ball, Stephen J. (1993). Foucault y la educación: disciplinas y saber. Madrid: Morata - Bauman, Zygmunt (2013). Sobre la educación en un mundo líquido. Barcelona: Paidós - Bernstein, Basil (1985). Clase social, lenguaje y socialización. Educación y Sociedad, 4: 129-168 - Bourdieu, Pierre y Passeron, Jean Claude (1969). Los estudiantes y la cultura. Barcelona: Labor - Collins, Randall (1989). La sociedad credencialista: sociología histórica de la educación y de la estratificación. Madrid: Akal - Chomsky, Noam (2014). La (des)educación. Barcelona : Crítica - Dubet, François (2005). La Escuela de las oportunidades: ¿qué es una escuela justa?. Barcelona : Gedisa - Durkheim, Émile (2000). Educación y sociología. Barcelona: Península - Fernández Enguita, Mariano (1990). La cara oculta de la escuela. Educación y trabajo en el capitalismo. Madrid: Siglo Veintiuno - Fernández Rouco, Noelia (2017). Educación sexual y ética de las relaciones sexuales y amorosas: cómo trabajar en favor del placer y el bienestar. Madrid: Pirámide - Foucault, Michel (1990). Vigilar y castigar. Madrid: Siglo Veintiuno - Freire, Paulo (2009). La educación como práctica de libertad. Madrid: Siglo XXI - García, Almudena (2017). Otra educación ya es posible: una introducción a las pedagogías alternativas. Valencia: Litera - Giroux, Henry (2001). Cultura, política y práctica educativa. Barcelona: Graó - Herrero, Yayo (2007). Educación y ecología: el currículum oculto antiecológico de los libros de texto. Madrid: Editorial Popular - Illich, Ivan (1978). La sociedad desescolarizada. Barcelona: Barral - Jackson, Philip W. (1991). La vida en las aulas. Madrid: Morata - Laval, Christian (2004). La escuela no es una empresa. El ataque neoliberal a la enseñanza pública. Barcelona: Paidós - Lerena, Carlos (1991). Escuela, ideología y clases sociales en España. Barcelona: Ariel - Lledó, Emilio (2018). Sobre la educación. La necesidad de la literatura y la vigencia de la filosofía. Barcelona: Taurus - Marco, Aurora (2002). Mulleres e educación en Galiza. Vidas de mestras. A Coruña: Ediciós do Castro - Moncada, A. (1989). Cien años de educación en España. Madrid: Visor - Moreno, Montserrat (2000). Cómo se enseña a ser niña. El sexismo en la escuela. Barcelona: Icaria - Olweus, Dan (1998). Conductas de acoso y amenaza entre escolares. Madrid: Morata - Pichardo Galán, José Ignacio (2009). Adolescentes ante la diversidad sexual: homofobia en los centros educativos. Madrid : La Catarata - Querrien, Anne (1994). Trabajos elementales sobre la escuela primaria. Madrid: La Piqueta - Rancière, Jacques (2003). El maestro ignorante: cinco lecciones sobre la emancipación intelectual. Barcelona: Leartes - Robinson, Ken (2015). Escuelas creativas: la revolución que está transformando la educación. Barcelona: Grijalbo - Rockwell, Elsie (2018). Vivir entre escuelas: relatos y presencias: antología esencial.. Buenos Aires: CLACSO - Subirats, Marina (1988). Rosa y Azul. La transmisión de los gneros en la escuela mixta. Madrid: Instituo de la Mujer - Taberner Guasp, Josñe (2012). Familia y educación: instituciones reflexivas en una sociedad cambiante. Madrid: Tecnos - Terrén, Eduardo (2001). El contacto intercultural en la escuela: la experiencia educativa de gitanos e hijos de inmigrantes en el área metropolitana de A Coruña. A Coruña : Universidade da Coruña - Tonucci, Francesco (1990). ¿Enseñar o aprender? La escuela como investigación quince años después. Barcelona: Grao - Torres Santomé, Jurjo (1994). El curriculum oculto. Madrid: Morata - Varela, Julia (1991). Arqueología de la escuela. Madrid: La Piqueta

- Willis, Paul (1988). Aprendiendo a trabajar: cómo los chicos de la clase obrera consiguen trabajos de clase obrera. Madrid: Akal
- Velasco, Honorio y Díaz de Rada, Ángel (2003). Lecturas de antropología para educadores. El ámbito de la antropología de la educación y de la etnografía escolar. Madrid: Trotta

Separadamente da bibliografía básica, traballarase sobre unha serie de artigos, dispoñibles na plataforma moodle, sobre a que se realizarán a proba final e os exercicios presenciais. Ao longo do curso presentarase e discutirá abundante bibliografía complementaria e outras fontes de información dispoñibles para profundar sobre o temario do programa.

Bibliografía complementaria	Separadamente da bibliografía básica, traballarase sobre unha serie de artigos, dispoñibles na plataforma moodle, sobre a que se realizarán a proba final e os exercicios presenciais. Ao longo do curso presentarase e discutirá abundante bibliografía complementaria e outras fontes de información dispoñibles para profundar sobre o temario do programa.

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Antropoloxía social e cultural/615G01102 Introdución á socioloxía/615G01103 Hª política e social contemporánea/615G01109 Teoría sociolóxica 1/615G01110 Socioloxía do xénero/615G01205 Socioloxía do traballo/615G01209
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario
Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías